

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003826

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-10-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Купрін Максим Юрійович

2. Maksym Kuprin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 30-09-2025

Спеціальність за освітою: магістр

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10765

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 11.15.01.05, 06, 06.52.25, 06.01

Тема дисертації:

1. Державне регулювання розвитку системи накопичувального пенсійного забезпечення в Україні
2. State Regulation of the Development of the Funded Pension System in Ukraine

Реферат:

1. Робота присвячена обґрунтуванню концептуальних засад реформування системи пенсійного забезпечення в Україні, зокрема вдосконаленню механізмів державного регулювання накопичувального рівня. Обґрунтовано, що за сучасних соціально-демографічних умов накопичувальна модель виступає важливим інструментом забезпечення довгострокової фінансової самодостатності населення, а її ефективне функціонування неможливе без належної участі держави в процесі регуляторного впливу. Сформовано концептуальну рамку розуміння накопичувального пенсійного забезпечення як цілісної соціально-економічної системи, де функції держави виходять за межі класичного нормативного нагляду і охоплюють також стратегічне планування, ризик-менеджмент, інституційне стимулювання та забезпечення системної рівноваги. Здійснено концептуалізацію накопичувального пенсійного забезпечення з позицій його економічної природи, соціального значення та ролі у трансформації інституційної структури пенсійної системи. На основі аналізу світових підходів встановлено, що накопичувальна модель є інтегрованим елементом багаторівневої архітектури пенсійного забезпечення, а її надійність обумовлюється як

фінансовими, так і регуляторними чинниками. Уточнено дефініції базових понять і запропоновано їх логіко-функціональне структурування, що дозволяє трактувати пенсійний механізм як комплекс організаційних, фінансових та нормативних інструментів, спрямованих на формування, акумуляцію, інвестування та використання пенсійних активів. Особливу увагу приділено класифікації механізмів накопичувального пенсійного забезпечення, яка у роботі запропонована в інтегральному форматі, з урахуванням багатокомпонентності пенсійної системи. Виділено ознаки за джерелами фінансування, обов'язковістю участі, формами адміністрування, видами правових відносин, типами учасників та рівнем гарантування виплат. Побудовано логіко-структурну схему взаємодії державного нагляду, інституцій адміністрування та учасників системи накопичень. Досліджено еволюцію нормативно-правової бази та здійснено періодизацію становлення накопичувального рівня пенсійного забезпечення в Україні. Виділено основні етапи його формування – від концептуального закріплення на початку 2000-х років, через фрагментарні спроби впровадження на тлі політичної турбулентності, до сучасного етапу системної підготовки щодо запуску другого рівня. Визначено особливості кожного з етапів, включаючи ключові бар'єри нормативного, інституційного та комунікаційного характеру. Розкрито реальний стан розвитку вітчизняної системи накопичувального пенсійного забезпечення в контексті дії чинної моделі державного регулювання. Встановлено, що сучасна система функціонує у форматі добровільної участі, через недержавні пенсійні фонди, з обмеженою роллю держави як гаранта ефективності та стійкості системи. На основі агрегованих статистичних даних охоплення виявлено, що менше 2% громадян України беруть участь у накопичувальному сегменті, що свідчить про крайню нерозвиненість добровільного рівня. Проведено багатофакторний аналіз демографічних, економічних та поведінкових чинників, які обумовлюють таку низьку залученість: нерозвинена пенсійна культура, недовіра до інституцій ринку та низька ефективність провайдерів послуг. Проведено комплексну емпіричну оцінку стану накопичувальної пенсійної системи в Україні, із залученням статистичних, фінансових та інституційних індикаторів. На основі кластерного аналізу здійснено поглиблене групування недержавних пенсійних фондів за ключовими параметрами діяльності, що дозволило більш прицільно окреслити структурні особливості галузі та виявити її вузькі місця. Результати дослідження засвідчили сегментований характер ринку, істотні диспропорції у рівнях активів, охоплення населення, якості управління та операційної ефективності. Переважна частина фондів демонструє низьку рентабельність, надмірну витратність і повільну динаміку зростання активів, що свідчить про недостатню здатність галузі до саморозвитку без втручання держави. Ідентифіковано групу системно важливих НПФ, яка вимагає запровадження диференційованого нагляду та відповідної нормативної підтримки з боку регулятора. Також виявлено підвищену концентрацію учасників у невеликій кількості фондів, що створює ризики асиметрії розвитку ринку. Отримані висновки стали підґрунтям для подальшого моделювання сценаріїв розвитку другого рівня накопичувальної системи. За результатами аналізу зроблено висновок про недостатню ефективність діючого регуляторного підходу та необхідність його реформування на основі принципів ризик-орієнтованості.

2. This dissertation substantiates the conceptual foundations for reforming Ukraine's pension system, specifically focusing on improving mechanisms of state regulation within the funded pension pillar. It is substantiated that under current socio-demographic conditions, the funded model serves as an important instrument for ensuring the long-term financial self-sufficiency of the population, and its effective functioning is impossible without proper state involvement in the regulatory process. A conceptual framework is developed for understanding the funded pension provision as an integral socio-economic system, where the functions of the state go beyond classical regulatory supervision and include strategic planning, risk management, institutional stimulation, and ensuring systemic equilibrium. The concept of funded pension provision is elaborated from the standpoint of its economic nature, social significance, and role in the transformation of the institutional structure of the pension system. Based on an analysis of global approaches, it is established that the funded model constitutes an integrated element of the multi-tiered architecture of pension provision, and its reliability is determined by both financial and regulatory factors. Definitions of key concepts are refined and a logical-functional structuring of the terminology is proposed, allowing the pension mechanism to be understood as a set of organizational, financial, and regulatory

instruments aimed at the formation, accumulation, investment, and utilization of pension assets. Special attention is devoted to the classification of funded pension mechanisms, which in this dissertation is proposed in an integrated format, taking into account the multi-component nature of the pension system. Features are identified according to sources of financing, participation requirements, forms of administration, types of legal relations, categories of participants, and levels of benefit guarantees. A logical-structural scheme is constructed to illustrate the interaction between state supervision, administrative institutions, and participants in the accumulation system. The evolution of the legal and regulatory framework is analyzed, and a periodization of the formation of the funded tier of pension provision in Ukraine is conducted. The key stages of its development are identified – from the conceptual formalization in the early 2000s, through fragmented attempts at implementation amid political turbulence, to the current stage of systemic preparation for the launch of the second tier. The specifics of each stage are outlined, including key normative, institutional, and communication-related barriers. The real state of development of Ukraine's funded pension system is examined in the context of the existing model of state regulation. It is established that the current system operates on a voluntary basis through non-state pension funds, with a limited role for the state as a guarantor of the system's efficiency and stability. Based on aggregated statistical coverage data, it is revealed that less than 2% of Ukrainian citizens participate in the funded segment, indicating the extreme underdevelopment of the voluntary tier. A multifactor analysis is conducted of the demographic, economic, and behavioral factors driving such low participation: an underdeveloped pension culture, distrust in market institutions, and low service provider efficiency. A comprehensive empirical assessment of the funded pension system in Ukraine is conducted, utilizing statistical, financial, and institutional indicators. Based on cluster analysis, an in-depth grouping of non-state pension funds is carried out according to key performance parameters, allowing for a more targeted delineation of the sector's structural features and identification of its bottlenecks. The findings confirm the segmented nature of the market, significant disparities in asset levels, population coverage, quality of management, and operational efficiency. The majority of funds demonstrate low profitability, excessive costs, and slow asset growth, indicating insufficient sectoral capacity for self-development without state intervention. A group of systemically important NPFs is identified, requiring the implementation of differentiated supervision and appropriate regulatory support. Furthermore, a high concentration of participants in a small number of funds is observed, creating risks of market development asymmetry. These conclusions form the basis for further scenario modeling of the development of the second tier of the funded system. The results confirm the inefficiency of the current regulatory approach and highlight the need for its reform based on risk-oriented principles.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Купрін М. Ю. Системи гарантування в накопичувальному пенсійному забезпеченні та перспективи їх імплементації в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2023. № 74. С. 135-144. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-74-18>
- 2. Купрін М. Ю., Черкасова С. В. Сучасні тренди розвитку діяльності недержавних пенсійних фондів, як елементів накопичувальної пенсійної системи. Ефективна економіка. 2024. № 5. DOI:

<https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.21>

- 3. Черкасова С. В., Купрін М. Ю. Недержавні пенсійні фонди в системі небанківського інституційного інвестування. Підприємництво і торгівля. 2024. № 40. С. 117-125. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-40-15>
- 4. Купрін М. Ю. Наукові підходи до систематизації накопичувальних пенсійних механізмів. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2024. № 78. С. 109-116. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-16>
- 5. Купрін М.Ю. Удосконалення державного регулювання системи накопичувального пенсійного забезпечення в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2025. № 81. С. 107-114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-81-15>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0118U000023

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черкасова Світлана Василівна

2. Svitlana Cherkasova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1956-4992

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рудик Володимир Касянович

2. Volodymyr Rudyk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9011-4543

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Подільський державний університет"

Код за ЄДРПОУ: 22769675

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32316, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кондрат Ірина Юріївна

2. Iryna Kondrat

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7401-3128

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Музичка Олександра Миронівна

2. Oleksandra Muzychka

Кваліфікація: к.е.н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2625-5741

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Руцишин Надія Михайлівна
2. Nadiya M. Rushchushun

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1198-8582

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Копилюк Оксана Іванівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Копилюк Оксана Іванівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Osinska Oksana

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна